

DOF's naturpolitik

DOF's naturpolitik hviler på foreningens særskilt formulerede natursyn, der indholdsmæssigt er bygget op omkring begreberne autenticitet, diversitet og dynamik. Hvor natursynet beskriver de overordnede synspunkter, udgør politikken en række konkrete ønsker til sikring af naturværdierne i de forskellige landskabstyper som fx skov, kyst og det dyrkede land. Derudover forholder politikken sig tematisk til emnerne jagt, planlægning & forvaltning samt rekreative forstyrrelser.

DOF's naturbeskyttelsesarbejde omhandler både fuglearterne, vigtige lokaliteter og forvaltningen af naturtyperne på et overordnet niveau.

DOF's politik sigter mod at beskytte eksisterende naturværdier og økosystemer mod forringelser og at genoprette og udvide ødelagte eller reducerede naturområder. I prioriteret rækkefølge er det i følge 'brandmandens lov' målet at: 1) bevare endnu uskadt natur, 2) reducere den skadelige påvirkning af naturen, 3) genoprette og udvide delvist ødelagte naturområder, 4) etablere nye naturområder i sammenhæng med eksisterende.

DOF arbejder derudover langsigtet for indtænkning af natur- og biodiversitetshensyn i den lovgivning, der regulerer erhverv, som direkte påvirker naturgrundlaget; fx Skovloven, Husdyrbrugsloven, Fiskeriloven, Vandløbsloven, Planloven, Miljøbeskyttelsesloven.

Hav og kyst

De danske havområder er blandt Danmarks absolut vigtigste naturområder, også i et internationalt perspektiv. Millioner af svømme- og vadefugle er afhængige af de danske havområder. Ikke mindst de lavvandede kystområder og offshore banker er meget vigtige fouragerings- og fældningsområder for fugle.

DOF arbejder for:

1. Etablering af store, gedigne havreservater, hvor beskyttelsen af biodiversiteten har førsteprioritet. Det vil typisk indebære beskyttelse imod anlægsaktiviteter, råstofindvinding, fiskeri, jagt og andre særligt forstyrrende og habitatforandrende aktiviteter. Der er som foreslået af Det Grønne Kontaktudvalg i rapporten [Havets natur – et oplæg til handleplan for Danmarks marine biodiversitet](#) i første omgang behov for udpegning af tre store havreservater til sikring af Danmarks enestående rasteområder for vandfugle og anden marin biodiversitet.
2. Forbud mod eller begrænsning af hårdhændede fiskemetoder som fx bundslæbende fiskeredskaber i følsomme havområder, bl.a. i alle Natura 2000-områder.
3. Stram regulering af muslingefiskeri i lavvandede områder.
4. Reduktion af bifangst af fugle i fiskeredskaber bl.a. ved begrænsning af garnfiskeriet i Natura 2000-områder og andre fuglerige områder.
5. Stram regulering i forhold til anlæg og drift af havbrug til produktion af fisk, muslinger, tang etc. i havområder. Produktion, der bidrager til eutrofiering af havmiljøet, er særlig problematisk.
6. Reduktion af forureningen med næringsstoffer og miljøfremmede stoffer (herunder olie).
7. Øget olieovervågning fra fly.

8. Genetablering af stenrev, evt. kombineret med habitatskabende modifikationer i forbindelse med offshoreanlæg af forskellig slags.
9. Generelt forbud mod surfing (brætsejls, kitesurfing, windsurfing etc.), vandski, jetski og planende speedbåde i alle Natura 2000-områder, men med mulighed for at der kan udlægges særlige områder for disse aktiviteter.
10. Udvikling af skarvsikre fiskeredskaber.
11. Etablering af flere ynglereservater for jordrugende fugle på øer og udvalgte strandområder.
12. Bekæmpelse af ræve og invasive prædatorer på vigtige yngleøer for kystfugle.
13. Forbud mod hunde på strande og kystområder med særligt sårbare ynglende fugle (1/3 – 31/8).

Skove

Som naturtype indeholder de danske skove en meget stor andel af den truede flora og fauna. 65 % af alle rødlistevurderede arter er knyttet til skov, og 40 % findes udelukkende her. Især arter med en ringe spredningsevne er isoleret i de få tilbageværende skovfragmenter, hvor lang kontinuitet og en skånsom drift tilbyder levesteder af en tilstrækkelig god kvalitet. Isolationen og de små arealer gør imidlertid, at bestandene ikke kan opretholde sig selv på sigt, og akut handling er påkrævet.

På den baggrund ønsker DOF, at skovene forvaltes naturvenligt. De mest beskyttelseskrævende skove skal udpeges, og naturværdierne i dem skal sikres effektivt ud fra princippet om "brandmandens lov". En markant større andel af det samlede skovareal skal drives med natur og biodiversitet som hovedformål, hvis udviklingen skal vendes. Eksempelvis udgør bevoksninger med gennemsnitlig alder på over 150 år under 1 % af det samlede danske skovareal. Netop stor variation i træernes alder og artssammensætning, men i lige så høj grad vand, dødt ved, lysninger og skovenge er afgørende faktorer for en høj biodiversitet, og selv i de offentligt ejede skove er dette en mangelvare. Et langt større fokus på disse virkemidler er nødvendigt, hvis skovenes biodiversitet og dermed også fuglenes levevilkår skal sikres og forbedres.

DOF arbejder for:

1. Der bør gennemføres en kortlægning af alle følsomme og for biodiversiteten vigtige skove, både i og uden for Natura 2000-områderne. Når dette er sket, udlægges disse til urørt skov eller forvaltes med gamle driftsformer, der tager videst mulig hensyn til eller begunstiger artssammensætningen.
2. Af de offentligt ejede skove bør mindst halvdelen drives primært ud fra biodiversitetshensyn.
3. Generel forøgelse af mængden af gamle træer og dødt ved samt et stop for mekanisk jordbehandling og dræning i de øvrige Natura 2000-skove. For bøgeskov på muldbund er målsætningen minimum 50 træer med stammediameter (dbh) større end 80 cm og 30 m³ dødt ved pr. ha skov.
4. Øgede arealer med våde og periodisk fugtige partier i skoven. Skabelse af lysåbne arealer som skovenge, samt halvåbne områder med gamle træer og græsning i relevante bevoksninger.
5. Beskyttelse af gamle træer og udpegning af 'evighedstræer'. Krav om at minimum 10 træer pr. ha, skal forblive på roden til død og henfald.
6. Bedre beskyttelse af redetræer og deres omgivelser, der benyttes af rovfugle og andre sårbare arter.
7. Stop for skovningsarbejde i fuglenes yngletid (1/3 – 31/8) i skove; især i skove omfattet af Natura 2000.

8. I alle større skove udlægges fristeder, hvor bukkejagt, sankning og alle former for skovarbejde er forbudt i fuglenes etablerings- og yngletid, og hvor offentlighedens adgang reguleres af hensyn til særligt forstyrrelsesfølsomme arter. Dette skal ses som kompensation for det stærkt øgede rekreative pres, der er på skovene generelt, så den samlede naturkvalitet sikres.
9. Også i større skovrejsningsområder og parker udlægges arealer med naturnær skovdrift eller urørt skov.
10. I produktionsskove fremmes naturhensyn via lovgivningen og gennem ordninger som FSC og lignende, der kan løfte naturkvaliteten gennem certificeringer.
11. Produktionsskov anlægges og drives i højere grad med naturligt hjemmehørende træarter, med større træartsdiversitet og med højere strukturel diversitet.
12. Produktionsskov anlægges og drives derudover med plads til små- og nøglebiotoper, der fremmer biodiversiteten.

Lysåbne naturtyper & ferske vande

DOF ønsker, at der i langt højere grad indføres aktiv naturpleje på ekstensivt drevne arealer, som enge, strandenge, heder og overdrev, der er under tilgroning med træer, krat og ensformig græs/urtevegetation. Målet er at bevare og genskabe de meget artsrige økosystemer på halvnatuarealerne.

DOF arbejder for:

1. Forbud mod gødskning og sprøjtning af alle § 3-områder og stop for dispensationer til omlægning af § 3-arealer.
2. De tilbageværende arealer med vedvarende græs i vadehavsmarsken inddrages under § 3. Opdyrkede arealer omlægges igen til vedvarende græs. Som et minimum de 25 % af arealerne, der lå i græs, da §3 blev indført i naturbeskyttelsesloven.
3. Regelmæssig kontrol af tilstanden af § 3-beskyttede områder i det åbne land.
4. Lovmæssig understøttelse og økonomisk tilskyndelse til græsning, både i større hegninger og med vildtlevende græssere (fx kvæg, elg og bison) som langsigtet alternativ til traditionelle frivillige landbrugsstøtteordninger.
5. Der indføres en statskontrolleret mærkningsordning for naturkød, der stammer fra kreaturer, som græsser natuarealer, så naturplejen hermed gøres mere attraktiv for landmænd.
6. Eksisterende og potentielle levesteder for sårbare arter knyttet til græsland og hede sikres gennem vedvarende græsning og anden pleje. Det er afgørende, at de forskellige plejetiltag anvendes bevidst i forhold til lokalitetens arter og en klar målsætning. Kvælstofbelastningen skal reduceres til et for naturtypen acceptabelt niveau.
7. Udbredt anvendelse af kontrollerede brande i naturforvaltningen, da brande effektivt fjerner ophobet kvælstof og blotter mineraljorden til glæde for mange sårbare og truede arter af planter, laver og dyr.
8. Arealerne med strandeng skal søges udvidet via jordfordelinger, så de ved naturgenopretning opnår en størrelse, der gør dem tilstrækkelig robuste. Herunder skal det samlede strandengsareal øges ved at genetablere saltvandspåvirkning af tidligere, nu inddæmmede strandengskyster; såkaldt uddigning.

9. Af hensyn til ynglende engfugle skal der tilstræbes en varieret drift, således at der i visse områder med fx særligt sårbare engfugle (fx brushane, engryle og stor kobbersnepe) sker sen udbinding af græssende dyr, jf. anbefalingerne i [engfuglehandlingsplanen](#). Høslæt er også en driftsform, der begunstiger en række sårbare engfugle, fx brushane, hvid stork og storspove.
10. På de allervigtigste (ca. 25) fersk- og strandenge, hvor der yngler mange engfugle, skal der sikres et lavt prædationstryk fra invasive prædatorer som brun rotte, mink, mårhund og vaskebjørn samt i mange tilfælde også ræv, jf. [engfuglehandlingsplanen](#). Ved fjernelse af unaturlige beplantninger (fx vildtremsler) på strand- og ferskenge vanskeliggøres kragefuglenes prædation.
11. Arealet af fungerende levesteder med græsland og hede for sårbare arter af dyr, planter og svampe bør være stigende op til et niveau, hvor det understøtter den langsigtede overlevelse af disse arter.
12. De vandløbsdynamiske processer bør genskabes i mange vandløb fx ved at hæve vandløbsbunden eller tilføre grus og sten. Hvor der udledes næringsrigt overfladevand gennem dræn og grøfter, skal dette renses bedre, inden det når ud i ådalene.
13. Grødeskæring og opgravning af vandløbsbund bør begrænses.
14. Nedlæggelse af drængrøfter og diger på strandenge, hvorved det naturlige oversvømmelsesmønster og skift i saltholdighed ved højvande genskabes.
15. Naturbeskyttelsesloven bør ændres, så kommunernes 'afgørelse' af om, hvorvidt et areal er §3-beskyttet, kan påklages.
16. En landsdækkende handlingsplan og indsats for bekæmpelse af rynket rose og andre invasive arter.

Agerland

DOF ønsker, at landbrugsproduktionen skal ske på bæredygtige præmisser. Landbruget skal levere sunde fødevarer, bidrage positivt til samfundsøkonomien samt skabe natur- og miljøgoder til samfundet. Agerjorden udgør 62 % af Danmarks areal, hvilket er blandt de højeste i Europa – og i hele verden. Det er derfor vigtigt, at der i det dyrkede landbrugsland gives plads til og værnes om den vilde flora og fauna.

De strukturændringer, som landbruget har gennemgået de seneste årtier, har været styret af en produktionsoptimering med stadigt større marker, ved anvendelse af større og større maskiner og med brug af kunstgødning og pesticider. Dyrkning af monokulturer er sket på bekostning af biodiversiteten i det åbne land, hvor eksempelvis antallet af ynglende Viber, Sanglærker, Bomlærker, Agerhøns og Tornirisker er gået voldsomt tilbage.

Svineproduktionen er i samme periode vokset kraftigt, og importen af proteinholdigt foder er stærkt forøget. Produktionen har store konsekvenser for naturen i ind- og udland. Gødningsoverskuddet fra den voksende produktion har medført forurening af vandmiljøet og en forøget kvælstofdeposition fra luften, som er til ugunst for den lysåbne, naturligt næringsfattige natur. Græsning med fritgående dyr, der er en afgørende faktor for kvaliteten af disse naturtyper, er mindre rentabel i det moderne landbrug, og der er derfor stort behov for at indføre økonomiske incitamenter, der motiverer til denne driftsform.

Landbrugsproduktionen bør ske i et varieret mosaiklandskab med en stor afgrødevariation og med plads til fremstilling af nicheprodukter. Dyrkningsfladerne bør indeholde flere småbiotoper samt små afgrødefrie refugier såsom lærkepletter og vildtstriber.

DOF arbejder for:

1. Naturpleje og naturgenopretning bør fremmes ved intelligent brug af landbrugsstøtteordningerne (både i søjle 1 og 2) kombineret med de midler, der er afsat til at opfylde vandrammedirektivet.
2. På den korte bane skal 50 % af grundbetalingen (nu 30 %) i søjle 1 således betinges af opfyldelse af grønningkrav, herunder udlæg af mindst 10 % af omdriftsarealerne til naturformål (brak af høj naturkvalitet, vedvarende græs eller småbiotoper); på den lange bane skal 100 % betinges af opfyldelse af sådanne krav. Alle landbrugsejendomme skal på sigt drives efter vedtagne naturplaner for at kunne opnå grundbetaling.
3. Minimum 25 % af den samlede landbrugsstøtte skal overføres til naturformål i søjle 2 og dér anvendes dels til 'top-op'-initiativer oven på grønningkravene, dels til at fremme antallet af kreaturer på natur- og græsarealer samt til etablering af yderligere småbiotoper, 'lærkepletter' og vibe-vinduer.
4. Ved næste revision af EU's landbrugsstøtteordninger skal Regeringen arbejde for en reform, som binder en væsentlig del af landbrugsstøtten til at 'dyrke' natur på samfundsøkonomisk tabsgivende arealer, sætte køer på græs, etablere udyrkede bræmmer, 'lærkepletter', insektvolde og andre 'heller' for flora og fauna i markerne samt stop for dyrkning af lavbundsjord omkring moser og vandløb.
5. Der bør ske en permanent udtagning af landbrugsjord, der skal anvendes til at beskytte og binde fragmenteret natur sammen til større områder.
6. Midlerne til naturvenlig drift bør prioriteres geografisk og udnyttes mere aktivt til at skabe større sammenhængende områder med naturvenlig drift i landskaber med særlige naturinteresser; fx i og omkring Natura 2000-områder og nationalparkerne, eller i ådalene hvor pløjning er et problem både for naturbeskyttelsen, udvaskning af næringsstoffer og udledningen af drivhusgasser.
7. Landbrugsstøtteordningerne bør forenkles, så naturvenlige driftsformer bliver mere attraktive både indenfor og udenfor Natura 2000-områderne. En del af løsningen kan være at sikre, at landmændene ikke straffes på deres enkeltbetalingstilskud på omdriftsjordene, når naturplejeaftaler kommer i modstrid med krydsoverensstemmelseskrav på halvkulturarealer.
8. Dyrkning af energiafgrøder bør ikke være tilladt i ådale og på andre lavbundsarealer, hvor der i stedet bør gennemføres naturgenopretning.
9. Vandmiljøplanens oprindelige målsætning om en årlig reduktion af kvælstofudledningen fra landbrugsjorden på 30.000 tons bør gennemføres.
10. For at fremme arealet med økologisk drift skal der laves bindende målsætninger for det offentlige institutioners forbrug af økologiske varer.
11. På lavbundarealer skal den frie dræningsret (inkl. gendræning) gøres betinget af kommunal godkendelse af dræningsprojektet for bl.a. at sikre, at dræning ikke skader målsætningerne for Natura 2000-planerne.
12. 'Forureneren betaler'-princippet skal også gælde for landbruget.
13. Køer skal på græs i sommerhalvåret for at sikre plejen af naturen og af hensyn til dyrevelfærden. I en overgangsperiode kan man nøjes med at sikre, at kvier og andre ungdyr kommer på græs i sommerhalvåret.

14. Der skal iværksættes en helhedsplan for jordfordeling og mulighed for samfundsopkøb af 250.000 ha lavbundsarealer og marginale landbrugsarealer med det formål at få omlagt disse arealer til naturformål, særligt i Natura 2000-områder og nationalparker.
15. Lovgivningen samt klimatilpasningsplaner i det åbne land bør kobles bedre, så i høj grad kombineres med naturformål.
16. Gamle levende hegn bør beskyttes.
17. DOF støtter etableringen af dyrkningsfri randzoner langs vandløb og søer.
18. Skærpelse af godkendelseskrav for pesticider.

Bynær natur og urbaniserede områder

DOF ønsker, at etablering og bevarelse af natur indgår som et integreret formål i alle relevante bygge- og anlægsprojekter. Selvom de urbane arealers primære formål er beboelse, arbejde, rekreation og transport, kan hensyn til natur og biodiversitet integreres i mange projekter. Natur i byer, sommerhusområder og andre bebyggede områder skal i modsætning til landbrug og skovbrug ikke produktionsoptimeres, og med etablering og bevarelse af naturområder med hjemmehørende planter kan biodiversiteten i byer og bebyggede områder derfor tilgodeses uden at komme i konflikt med produktionsinteresser.

Gennem de sidste 100 år er den andel af det danske land, der er dækket af byer, industriområder og transportveje steget støt i takt med stigningen i befolkningstallet, og der ingen tegn på, at denne udvikling vender. Omkringliggende naturområder er forsvundet i samme takt, og det må forventes, at naturområder også fremover vil blive inddraget i urbaniseringen.

Traditionelt er natur og biodiversitet ikke blevet tænkt ind i bygge- og anlægsprojekter. Tilmed er mange bynære grønne områder oftest beplantet med eksotiske plantearter, der ikke i væsentlig grad bidrager til biodiversiteten eller tilbyder leversteder til oprindelige dyr.

DOF arbejder for:

1. Der skal være beskrevet naturhensyn i alle kommunale og statslige bygge- og anlægsprojekter.
2. Som et element i at styrke autenticiteten i den danske natur bør grønne områder i byen bestå af hjemmehørende arter.
3. Alle skrænter, grøfter og rabatter langs veje og anlæg skal holdes i en tilstand, som afspejler de omliggende naturgivne kår. Som udgangspunkt anvendes den eksisterende råjord, og udsåning sker med frø af lokalt forekommende og hjemmehørende plantearter. Slåningen af grøfter og rabatter, bør tage videst mulige hensyn til flora og fauna.
4. Ældre parker i byer og bynære områder skal bevares og drives så naturnært, som parkens formål tillader. Parkers formål bør således i højere grad sigte på biodiversitet.
5. Små levesteder for biodiversitet etableres i byrum, enten hvor disse nyetableres i nye bebyggelser, eller hvor de renoveres i eksisterende bebyggelser.
6. Ved hjælp af strategisk byplanlægning skal der skabes sammenhængende natur, grønne byrum og grønne korridorer igennem byer og bebyggede områder.

7. Der skal opbygges viden om naturintegration i byer og bebyggede områder, og denne viden skal formidles til befolkningen for at skabe en forståelse for vigtigheden af natur og biodiversitet i det urbane landskab.
8. Viden om biodiversitet og økosystemers funktion skal inddrages i uddannelsen af arkitekter, landskabsarkitekter og gartnere, således at bynatur bliver et naturligt element i planlægning, design og vedligeholdelse af byrum og åbne områder mellem bebyggede områder.
9. Klimatilpasningsprojekter som anlæg af regnvandsbassiner og nedslivningsområder i byområder etableres således, at de tilgodeser natur og biodiversitet.

Planlægning og forvaltning

Det nuværende lovkompleks og det vidensgrundlag, den danske naturforvaltning bygger på, har vist sig at være utilstrækkelig til at sikre en acceptabel bevaringsstatus for fugle og natur i Danmark. For at imødegå de trusler og pres mod naturen, der vil medføre yderligere tilbagegang for fugle og anden biodiversitet herhjemme, må der ske en markant opgradering af beredskabet omkring naturplanlægning på nationalt som lokalt niveau. En tilfredsstillende naturplanlægning må nødvendigvis bygge på en væsentligt mere omfattende naturovervågning, end den der udføres i dag.

Danmarks infrastrukturelle udvikling medfører ofte en forringelse af naturværdier på trods af gennemførte VVM-procedurer, høringer mv. Med det meget begrænsede areal, der idag er tilbage til natur og biodiversitet, er det vigtigt at sikre kompenserende foranstaltninger og naturhensyn indbygget i projektplanlægningen. DOF mener, at regeringen skal sikre eksisterende og nye naturarealer og sammenhængen mellem disse. Planen skal indeholde en konkret og operationel strategi for biodiversiteten og forvaltningen af både levesteder og særligt sårbare arter.

DOF arbejder for:

1. Gennemførelse af en helhedsplanlægning for natur, biodiversitet og naturbeskyttelse i Danmark med fokus på beskyttelse af habitater og lokaliteter, hvor disse er særligt udsatte (efter Brandmandens lov), inkl. sammenbinding af fragmenterede og isolerede naturområder og levesteder. Regeringen skal desuden udstikke langsigtede retningslinjer, prioriteringer og mål for genopretning og pleje af oprindelige levesteder, herunder naturskove, lysåbne naturtyper og sammenhængende ådale.
2. Gennemførelse af kommunale handleplaner for naturbeskyttelse som en del af kommuneplanlægningen. Den kommunale naturbeskyttelse skal have sigte på kommunalt vigtige naturelementer og kommunalt betydende arter baseret på en detaljeret kortlægning af kommunale naturværdier. Handleplanerne skal omfatte en særlig fokus på naturen i byen og bebyggede områder, samt en integration med klimatilpasningstiltag, der kan gavne biodiversiteten.
3. Næste generation af Natura 2000-handleplanerne skal gøres mere præcise og konkrete, således at de mere effektivt og målbart vil bidrage til en forbedret beskyttelse af Danmarks nationale og internationale naturværdier. De kommunale ressourcer, der allokeres til gennemførelsen af handleplanerne, skal suppleres med bidrag fra staten og fra landdistriktsmidlerne.
4. Opstilling af et nationalt naturovervågningsprogram, der er baseret på en balanceret overvågning af arter, levesteder og lokaliteter, der kan give et årligt, retvisende billede af tilstanden af naturen og biodiversiteten i Danmark inden for såvel som udenfor Natura2000-områderne.

5. Opstilling af kommunale overvågningsprogrammer, der sigter mod at give et retvisende billede af den kommunale natur, og som kan bidrage som grundlag til den løbende revision af den kommunale naturplanlægning.
6. Kompenserende foranstaltninger i infrastrukturprojekter skal gennemføres i mindst 2:1-forhold og med mulighed for kompensation gennem jordfordeling eller finansiel kompensation til en naturfond efter tysk forbillede.
7. Indtænkning af natur- og biodiversitetshensyn i produktionslovene.
8. Udpegning af de resterende danske IBA-områder som Natura 2000/Fuglebeskyttelsesområder.

Energi

DOF er som grøn organisation stærkt optaget af og bekymret over klimaændringerne og disses betydning for mennesker og økosystemer. Vedvarende energi og udviklingen af mere klimavenlige brændstoffer er en nødvendighed, hvis vi skal kunne beskytte klodens økosystemer og klima mod dramatiske og irreversible forandringer.

De politiske målsætninger om en løbende udbygning af vedvarende energi er dog potentielt forbundet med en række problemer, som vi må forholde os til. Både placering af vindmøller og produktion af biobrændsel (dvs. faste brændsler fx til energifremstilling) og biobrændstoffer (dvs. flydende brændstoffer fx til transport) kan potentielt konflikte med beskyttelsen af fugle- og naturværdier både her til lands og internationalt. DOF ser det derfor som sin opgave at sikre, at det på den ene side findes plads til møller og fx energipil i landskabet, men at der på den anden side altid sker med stor hensyntagen til fugle og biodiversitet og efter grundige faglige analyser. Det samme gælder internationalt, især i forbindelse med dyrkning af oliepalmer og soja.

Vindmølleparker har ifølge internationale studier vist sig at påvirke fugle endda meget forskelligt. Kollisioner vil altid forekomme, ligesom man tidligere så det ved fyrtårne og i dag ved tekniske anlæg og langs vejene. Studier viser, at problemerne med kollisioner ved selv meget store amerikanske vindmølleparker har kunnet reduceres betydeligt, hvis disse placeres fornuftigt i landskabet. Højden og antallet af møller kan have en vis betydning for antallet af kollisioner pr. mølle, men den helt afgørende faktor er placeringen i forhold til områder med mange flyvende fugle.

Tilsvarende ser man meget forskellige adfærdsmæssige reaktioner hos forskellige fuglearter i forhold til vindmøller. De fleste fuglearter opfatter vindmøller som en fare og foretager undvigemanøvrer, når de flyver i nærheden. Men andre arter, især rovfugle og ynglende fugle, der pendler imellem vindmøller mange gange om dagen, ser ud til i højere grad at være sårbare i forhold til kollisioner.

Der er ifølge flere studier øget risiko for kollisioner med fugle i vådområder. Her er faglige analyser vigtige, da det kan være svært at sige noget om betydningen for fuglelivet alene ud fra fysiske afstande til vigtige fuglelokaliteter. Således har det vist sig, at de store møller i Tjæreborg Enge, kun få hundrede meter fra Vadehavet, ikke har noget betydning for det store antal rastende fugle i nærheden, og de egentlige kollisioner med forbitrækkende fugle er helt ubetydelige.

DOF har fokus på, i hvor høj grad planlagte vindmøller vil påvirke fuglebestande. Ud over den direkte dødlighed ved kollisioner er der også eksempler på, at rastende fugle bliver skræmt væk fra vigtige fødesøgningsområder pga. nyopførte vindmøller. I hvor høj grad en sådan fortrængning har effekt på de enkelte fuglebestande, er svært at kvantificere, og her må forsigtighedsprincippet derfor gælde.

Dyrkning af energiafgrøder er et overordentligt kontroversielt emne, idet analyser viser, at man i mange tilfælde øger udslippet af klimagasser i stedet for at reducere det, hvis fx dyrkningen af oliepalmer medfører fældning af

tropeskov. Her er miljømærkning en populær modforholdsregel, som dog ikke hjælper stort, hvis mindre miljøkritiske købere blot 'overtager' markedet for olie fra andre områder, hvor skoven er ryddet. Det samme gælder dyrkning af soja til planteolie (og foderstoffer). Hertil kommer hele problematikken omkring brugen af landbrugsjord i 3.-verdenslande til produktion af planteolie og foderstoffer i stedet for mad-afgrøder.

Dyrkning af energiafgrøder her i landet er heller ikke uproblematisk. Dette gælder både i relation til dyrkning af fx energipil på lavbundsjord, som i stedet burde naturgenoprettes som enge og vådområder, og i relation til den afledte effekt, når energiafgrøderne lægger beslag på landbrugsjord, som medfører, at fx foderstoffer til den animalske produktion så i stedet skal købes fra 3.-verdenslande.

Samlet set finder DOF, at energiafgrøder i mange tilfælde er en større her-og-nu-trussel mod global natur og biodiversitet end klimaændringerne.

DOF arbejder for:

Vindmøller

1. Der bør snarest muligt gennemføres en kortlægning af potentielle konfliktområder både til lands og til vands, hvor vindmøller risikerer at medføre væsentlige antal kollisioner med eller fortrængning af større antal fugle (og flagermus).
2. Inden udpegningen af en konkret ny møllelokalitet skal der foretages en faglig konsekvensvurdering af betydningen for fuglelivet, og der bør udpeges reelle alternative placeringer. DOF vil have særlig fokus på rasteplasser og overvintringsområder langs kysterne, til havs og i andre vådområder.
3. For at undgå yderst uheldige placeringer af møller, som det kendes fx fra Norge, USA og Spanien i form af møller placeret, hvor især rovfugle udnytter de termiske forhold og antallet af kollisioner derfor er uacceptabelt høje, skal undgås ved udpegning af no-go områder både på søterritoriet, langs kysterne og i visse trækkorridorer her i landet. Her vil DOF fastholde, at alle Natura 2000-områder er no-go-områder. Men når det drejer sig om placering af møller tæt på Natura 2000-områder, så er DOF opmærksom på, at der er forskel på afstandskravene til møllerne i forhold til, om det fx er store forekomster af vandfugle eller botaniske værdier. Placering af vindmøller uhensigtsmæssigt, skal der ved samme lejlighed foranstalles kompenserende tiltag i form af fx forstyrrelsesfri zoner i nær tilknytning til den rasteplass, der har mistet værdi for fuglene.
4. Mulige konflikter mellem vindmøller og fugle bør håndteres intelligent og proaktivt ved i første omgang at prøve at undgå problemer ved at placere møllerne uden for områder med mange fugle. Desuden bør man afværge konflikterne ved fx at gøre møllerne mere synlige eller på anden måde minimere antallet af kollisioner. Endelig som sidste og tredje mulighed at kompensere for en vindmøllerelateret dødelighed ved at mindske dødeligheden for den/de berørte fuglearter et andet sted (fx gennem jagtregulering eller nedgravning af el-ledninger).

Energiafgrøder

1. Etablering af flerårige energiafgrøder (pil, poppel, elefantgræs m.v.) skal igen omfattes af det generelle forbud mod tilplantning indenfor naturbeskyttelseslovens sø- og åbeskyttelseslinjer, således at tilplantning langs disse vådområdetyper undgås/kan reguleres erstatningsfrit inden såvel som uden for NATURA 2000-områder.
2. EU's nugældende bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer skal udvides til også at omfatte biobrændsler, således at ingen energiafgrøder vil kunne etableres på arealer med høj biodiversitetsværdi (medmindre det har til formål at fremme biodiversiteten).

3. Ingen biobrændstoffer eller biobrændsler skal kunne produceres, medmindre det kan dokumenteres, at de i hele deres livscyklus giver anledning til et samlet set lavere bidrag af drivhusgasser end de aktuelle alternativer, jf. EU's nugældende bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer.
4. EU's bæredygtighedskriterier for såvel biobrændstoffer som biobrændsler skal udvides til også at medregne de drivhusgasemissioner, der er forbundet med ændringer i kulstoflagre som følge af de indirekte ændringer i arealanvendelsen (ILUC), samt de ændringer i biodiversiteten, der måtte ske som følge af indirekte ændringer i arealanvendelsen ("biodiversitets-ILUC").
5. Den danske regering skal gennem FN arbejde for at gøre de således udvidede EU-bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer og biobrændsler globalt dækkende, således at ingen lande vil kunne opfylde deres CO₂-reduktionsmål med ikke-bæredygtigt producerede råmaterialer.
6. Mærkningsordningerne for bæredygtig produktion af fx palmeolie og soja skal ændres til certificering af hele landes samlede produktion i stedet for certificering af individuelle plantager.

Klimatilpasning

Der er ikke meget, der tyder på, at verdenssamfundet formår at gøre noget effektivt for at begrænse de menneskeskabte klimaændringer. Derfor bliver der et meget stort behov for fremover at tilpasse naturforvaltningen til de ændringer, som allerede er i gang.

Klimaændringerne vil påvirke mange fuglearters muligheder her i landet på en række forskellige måder, spændende fra forbedrede muligheder for overvintrende fugle her i landet, til at ynglearter fortrænges mod nord enten direkte pga. det varmere klima eller indirekte via ændringer i deres økosystemer (føde, habitat, konkurrence mv.). Hertil kommer de forventede havspejlstigninger, som risikerer at gøre mange af vores strandenge og lave 'fugleøer' ubrugelige som yngleplads for eng- og kystfugle.

Selv bidrager DOF med CO₂-kompensation for energiforbrug (varme, el & transport) og udlandsrejser (DOF Travel m.fl.) i form af regeneration af skov i områder med mange truede arter (DOFs Klimafond), og vi opfordrer løbende medlemmerne til at gøre det samme.

DOF arbejder for:

1. Naturens robusthed over for klimaændringer skal generelt øges ved etablering af større sammenhængende naturområder, bufferzoner omkring dem og spredningsmuligheder imellem dem fx i form af småbiotoper ('trædesten'), samtidig med at der etableres plads til nye arter med andre habitatkrav, som spreder sig her i landet på grund af klimaændringerne.
2. For at afværge så mange som muligt af de negative effekter, bør der udarbejdes en handlingsplan for imødegåelse af negative konsekvenser af klimaændringerne. Denne skal basere sig på en analyse af konsekvenserne af de forventede ændringer i form af fortrængning af arter mod nord, indvandring af arter sydfra samt havspejlsstigninger i vores mange lavvandede kystområder med internationalt vigtige vadeflader og strandenge.
3. Herunder bør der nedsættes en kyst- og vandløbskommission til gennemgang af alle danske kyster og lavbundsarealer med henblik på udarbejdelse af en klimakonsekvensplan for, hvilken infrastruktur, der skal sikres mod oversvømmelser, og hvilke steder vandet skal have mulighed for at gå ind over – inklusive 'uddigning' af tidligere inddigede arealer. Det er herunder afgørende, at der skabes 'erstatningsnatur' for de arealer, der mistes som resultatet af klimaforandringerne og samfundets tilpasninger til disse.

4. Kommunernes klimatilpasningsinitiativer bør planlægges med tanke på optimering af den biologiske diversitet, således at fx regnvandsbassiner anlægges som fungerende vådområder og nedsivningsområder anlægges som engområder.
5. Og sidst, men ikke mindst er der behov for en stærk national og international indsats for at begrænse klimaændringerne, som udover begrænsning af forbruget af fossile brændstoffer (som det sker nu via udbygning af vedvarende energikilder og generelle energibesparelser) også tager fat på den endnu vigtigere opgave med at begrænse udvindingen af fossile brændstoffer (mere end halvdelen af de kendte, økonomisk udnytbare olie-, gas- og kulreserver skal som bekendt blive i jorden, hvis temperaturændringer ud over 2 grader skal hindres).

Jagt- og vildtforvaltning

DOF er ikke imod jagt, men foreningen finder, at jagtintensiteten er alt for høj i Danmark. Dette er både problematisk i relation til muligt reducerede bestande og til de forstyrrelser og den stærkt øgede skyhed overfor mennesker, som jagten medfører.

DOF's helt overordnede ønske til vandfuglejagten i Danmark er således, at den ikke må reducere bestandene væsentligt, og at jagtintensiteten reduceres, så vandfuglenes flugtafstande bliver betragteligt kortere. Dermed vil oplevelsesmulighederne for titusinder af mennesker blive stærkt forbedrede. Mange vandfuglebestande i Vestpalæarktis er givetvis væsentligt reducerede pga. den intensive jagt bl.a. i Danmark, der betyder, at fuglenes øgede flugtafstand afholder fuglene fra at benytte mange raste- og fourageringsområder. Jagten medfører, at fuglene er langt mere sky, end de ellers ville have været. Fuglenes flugtafstand – især i jagtsæsonen – er således i størrelsesordenen 10 gange så lang, som den ville have været uden jagt. Dette hænger sammen med, at næppe mange rastende vandfugle om efteråret i Danmark undgår at blive skudt på eller opholde sig i flokke, der bliver skudt på. Hertil kommer de mange anskydninger, som jagten medfører, og som betyder, at fuglene lærer 'the hard way' at holde flere hundrede meters afstand til mennesker.

En reduktion af intensiteten af vandfuglejagten kan opnås på flere måder. Nedenfor er der en række konkrete forslag, som i kombination kan bidrage hertil, og som i mange tilfælde også vil sikre en kvalitativt bedre vandfuglejagt for jægerne. Flere af forslagene vil tillige bidrage til at mindske de gener, som jagt medfører for andre mennesker, og således bidrage til at mindske modsætningsforholdet mellem jægere og ikke-jægere.

I de særlige tilfælde, hvor man politisk beslutter sig for at reducere eller bekæmpe en art, der volder væsentlig samfundsmæssig skade, tilslutter DOF sig principperne i den såkaldte adaptive forvaltning, hvor en bestandsudvikling følges tæt, og de enkelte forvaltningsredskaber (herunder jagt) løbende vurderes og analyseres. DOF mener dog ikke, at adaptiv forvaltning eller videnskabelige vurderinger i sig selv er et argument for at tillade jagt på en given art. Her tæller hensynet til befolkningens oplevelsesmuligheder (rimeligt tillidsfulde pattedyr og fugle) samt etiske holdninger (arterne skal så vidt muligt gives rum til at udfolde sig ureguleret, der skal være et formål med jagten i form af reel kødværdi eller pelsværk) mindst lige så meget. 'Sport' som fx at skyde bekkasin er ikke et acceptabelt motiv.

DOF arbejder for:

Administrative anliggender og bekendtgørelser

1. Stop for vandfuglejagt på offentligt ejede arealer, navnlig i Natura 2000-områder og andre vigtige kerneområder for fugle.
2. Revision af reservatnetværk med henblik på inddragelse af tilstødende landarealer og kerneområder for fugle og pattedyr inden for Natura 2000, nationalparkerne etc.

3. Følgende arter bør være på observationslisten for artsfredning: Sædgås, Atlingand, Ederfugl, Fløjlsand (globalt rødlistet), Havlit (globalt rødlistet), Blishøne, Agerhøne, Dobbeltbekkasin og Tyrkerdue.
4. Stop for jagt på vandfugle (svømme- og vadefugle) efter middag.¹
5. Stop for udlejning af jagt på (udsatte) Gråænder for mindre end et år ad gangen.
6. Minimum tre uger mellem hver trækjagt på land og i EU-fuglebeskyttelsesområder på havet (fastsættes evt. som konkrete weekends et år ad gangen med hjemmel i paragraf i selve jagtloven).
7. Forbud mod motorbådsjagt i første omgang primært i Natura 2000-områder og inden for 1 sømil fra kysten (evt. som paragraf i selve loven).
8. Stop for udsætning af Fasan, Gråand og Agerhøne.
9. Ingen (gen-)udsætning af forsvundne og truede arter, med mindre det drejer sig om globalt truede arter eller økologiske nøglearter mhp. fremme af dynamik og naturpleje.
10. Opstramning af vildskadebekendtgørelsen i forhold til bekæmpelse af Råge, Husskade, Gråkrage og Sortkrage.
11. Systemer for tildeling af dispensationer til bekæmpelse af fugle strammes op, så der kun meddeles dispensation, hvor det er velbegrunderet, og hvor der ikke er andre afværgemuligheder.

Lov om jagt og vildtforvaltning

1. Alle arter af fugle med fritlevende bestande skal omfattes af jagt- og vildtforvaltningsloven. Det gælder fx Klippedue, så al bekæmpelse af fritlevende fugle sker i henhold til vildtforvaltningsloven.
2. Ingen afgivelse af skud nærmere end 100 m fra jagtfrie vildtreservater eller fra anden mands grund medmindre der foreligger en gensidig aftale herom. Den skudfri zone må gerne afdrives (fx med hund), og man må gerne opsamle skudt vildt.
3. Jagtstop på små landarealer (fx < 40 ha) med mindre der indgås naboaftaler om sammenhængende jagtarealer.
4. Hold og opdræt af ugler og rovfugle forbydes, subsidiært forbud i det mindste mod hybridfalke.
5. Indførelse af klagemulighed for natur- og miljøorganisationer i forhold til afgørelser efter jagt- og vildtforvaltningsloven (overholdelse af Århuskonventionen).
6. Strafframmen skal generelt hæves til to års fængsel i såvel bekendtgørelserne under jagt- og vildtforvaltning som under lov om naturbeskyttelse (som bekendtgørelserne refererer til).

Forstyrrende rekreative aktiviteter

Der er brug for mere fokus på andre forstyrrende rekreative aktiviteter i naturen end jagt, såsom løse hunde, mountainbiking, orienteringsløb, sejlads/surfing især på lavt vand og visse typer naturturisme med henblik på reduktion af problemerne i forbindelse hermed. Her er det et væsentligt problem, at der mangler forskning, der kan dokumentere problemernes omfang.

¹ Omfattende undersøgelser udført af DMU har dokumenteret, at jagt på svømmefugle er specielt forstyrrende, fordi de fleste svømmefugle (ænder og gæs) om dagen opholder sig i store flokke, som let fordrives fra deres foretrukne æde- og rasteplasser. Hertil kommer, at også aftenjagten (indtil 1½ time efter solnedgang) reducerer ændernes muligheder for at udnytte gode fourageringsområder om natten fx på strandenge med mere end 70 %. I modsætning til morgenjagten, hvor fuglene er på vej tilbage til 'sikre' dagrasteplasser, drives aftenjagten på fugle, når de *ankommer* til natfourageringsområderne og skræmmer derved en masse fugle væk. Endelig er der den meget store forskel på morgen- og aftenjagt, at det om morgenen bliver lysere og lysere, så jægerne har bedre muligheder for at finde skudte og anskudte ænder og gæs, mens det om aftenen bliver sværere og sværere med det hurtigt tiltagende mørke. Tusmørkejagten er en meget vigtig jagtform for mange vandfuglejægere, men ved at begrænse den til om morgenen gøres den langt mindre skadelig for bestandene og vil givetvis også reducere tabene af skudte og anskudte fugle.

DOF arbejder for:

1. Der bør gennemføres fuld-skala-undersøgelser og eksperimenter, der kan belyse eventuelle skader, som forskellige typer rekreative aktiviteter medfører for dyrelivet. Dette bør være med forbillede i de store undersøgelser, der blev gennemført fra sidst i 1980'erne og frem over jagtens forstyrrende effekter, som dannede grundlaget for den omfattende revision af reservatnetværket, som blev gennemført i 1990'erne..
2. Selv med den nuværende viden er det klart, at når man ønsker at åbne naturen mere for befolkningen, så er der behov for at balancere dette ved at oprette forstyrrelsesfrie refugier fx i alle større skove, hvor dyrene kan søge tilflugt, når der bliver for megen uro i resten af skoven, og hvor forstyrrelsesfølsomme arter som fx ørne kan slå sig ned og yngle i fred.
3. Tiltag for at reducere negative effekter af forstyrrelser i naturen kan omfatte udpegning af områder fri for særligt forstyrrende aktiviteter samt generel regulering af sådanne aktiviteter.

Vedtaget på repræsentantskabsmødet i november 2014